

Sygn. akt IX U 1683/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2013r

Sąd Okręgowy we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący *SSO Jadwiga Mak*

Protokolant Dorota Zaremba

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2013r. we Wrocławiu

sprawy M. K. i W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale zainteresowanego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z/s we W.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek odwołania M. K. i W. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 4 września 2012r nr (...) - (...) i (...) - (...)

zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia

4 września 2012r znak nr (...) - (...) i nr (...) - (...) w ten sposób, że stwierdza iż:

- w decyzji nr (...) z dnia 4 września 2012r dotyczącej M. K. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne za okresy grudzień 2008r, grudzień 2009r i grudzień 2010r nie obejmuje wartości otrzymywanych przez nią w tych okresach świadczeń socjalnych z okazji świąt;

- w decyzji nr (...) z dnia 4 września 2012r dotyczącej W. K. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne za okresy grudzień 2008r, grudzień 2009r i grudzień 2010r nie obejmuje wartości otrzymywanych przez niego w tych okresach świadczeń socjalnych z okazji świąt

Sygn. akt IX U 1683/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. decyzją z dnia 04.09.2012r. o numerze (...) (...) (...) stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne M. K. podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek Przedsiębiorstwa (...) SP. z o.o. wyniosła:

- w grudniu 2008r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe w kwocie 5 593,00 (...) na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 4 826,19 zł;

- w grudniu 2009r. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe w kwocie 5 463,00 (...)na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 4 714,02 (...)

- w grudniu 2010r. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe w kwocie 3 445,00(...)na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 2 972,69 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. decyzją z dnia 04.09.2012r. o numerze (...) (...) (...) stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne W. K. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek Przedsiębiorstwa (...) SP. z o.o. wyniosła:

- w grudniu 2008r. na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe w kwocie 7 495,00 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 7 311,37 zł;

- w grudniu 2009r. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe w kwocie 9 495,00 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 8 193,23 zł;

- w grudniu 2010r. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe w kwocie 4 670,00 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 4 029,74 zł.

Od powyższych decyzji indywidualnie M. K. i W. K. złożyli odwołania i wnieśli o ich uchylenie w całości lub ich zmianę poprzez uznanie, że wypłacone przez pracodawcę świadczenia pieniężne z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w miesiącach objętych zaskarżonymi decyzjami nie podlegają obowiązkowi naliczenia składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalno rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne. Zakwestionowali, że świadczenia z funduszu były wypłacane w jednakowej wysokości, gdyż ich wysokość była zawsze zróżnicowana, w tym m.in. od dochodów w rodzinie pracownika. Ponadto zakwestionowali stwierdzenie ZUS, że przychód ze stosunku pracy pracownika nie ma i nie może mieć bezpośredniego związku z jego sytuacją materialną. Wskazali, że pracodawca prawidłowo gospodarował funduszem socjalnym, gdyż Komisja Socjalna najpierw analizowała sytuację wnioskodawców i ich rodziny i tworzyła kryteria przekładające się na wysokość przyznanego świadczenia. Pracownicy nie zakwalifikowani do otrzymania świadczenia mogli się odwołać od decyzji Komisji Socjalnej, a Komisja ponownie analizowała sytuację materialną pracownika. Świadczenia przyznawane były pracownikom znajdującym się w gorszej sytuacji materialnej z uwagi na otrzymywane niskie zarobki.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniósł o oddalenie odwołań z uwagi na brak podstaw prawnych do ich uwzględnienia oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniesiono, że w wyniku kontroli przeprowadzonej przez Wydział Kontroli Płatników Składek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. w (...) sp. z o.o. okresie od 8.03.2012r. do dnia 21.03.2012r. ustalono, że płatnik (...) sp. z o.o. nieprawidłowo ustalił podstawy wymiaru M. K. i W. K. składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Kontrolą objęto okres od stycznia 2008r. do grudnia 2010r. Organ wskazał, iż wypłata świadczeń socjalnych została dokonana z naruszeniem regulaminu. Przyjęto błędne kryterium do przyznawania świadczeń socjalnych, gdyż płatnik uzależnił wysokość przyznawanych świadczeń w oparciu o wysokość wynagrodzenia zasadniczego pracowników. Podał, że w badanym materiale dowodowym przedstawionym przez płatnika do kontroli nie odnaleziono dokumentów potwierdzających by płatnik dokonując kwestionowanych wypłat kierował się kryteriami pozwalającymi na zakwalifikowanie wypłaconych świadczeń jako socjalne. Zróżnicowanie wypłat w oparciu o kryteria wysokości wynagrodzenia pracowników nie można uznać za wystarczające wobec obowiązku badania łącznie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zainteresowany Przedsiębiorstwo (...) SP. z o.o. powstało z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego. Zainteresowany zatrudnia około 40 pracowników.

Zainteresowany posiada Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. W (...) SP. z o.o. został utworzony Regulamin Gospodarowania Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych, który obowiązuje od 1 stycznia 1997r. W pkt VI ust.

2 Regulaminu ustanowiono pomoc finansową dla osób uprawnionych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, materialnej, rodzinnej.

Zgodnie z w/w regulaminem Fundusz pozostaje w dyspozycji Komisji Socjalnej. Komisja Socjalna składa się z trzech członków - pracowników płatnika tj. przewodniczącego J. D. oraz pozostałych członków komisji - wybranych w głosowaniu - M. B., Z. J., J. D. wchodzi w skład komisji od około 20 lat. Komisja Socjalna uprawniona jest do przyznawania świadczeń socjalnych, oceniając sytuację poszczególnych pracowników, biorąc pod uwagę ich sytuację życiową, rodzinną i materialną, tj. „reprezentowany przez nich sposób życia”. Komisja ustala sytuację życiową, rodzinną i materialną pracowników przeprowadzając wywiad wśród pracowników (...) SP. z o.o. oraz poprzez rozmowę z pracownikiem ubiegającym się o pomoc socjalną. Świadczenia nie są uzależnione od wniosku, choć pracownicy mogą takie wnioski też składać. Wpłaty z funduszu realizowane są w sytuacji zaistnienia wypadków losowych i z uwagi na zwiększone wydatki życiowe jak w okresach świątecznych. Pracownicy są informowani o wysokości świadczeń i istnieje możliwość odwołania się.

M. K. otrzymała od pracodawcy (...) Sp. z o.o. we W. świadczenie socjalne w grudniu 2008r. w kwocie 850,00 zł, w grudniu 2009r. w kwocie 900,00 zł i w grudniu 2010r. w kwocie 340,00 zł. (...) Sp. z o.o. nie odprowadzał od powyższych świadczeń składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

W. K. otrzymał od pracodawcy (...) Sp. z o.o. we W. świadczenie socjalne w grudniu 2008r. oraz w grudniu 2009r. w kwocie 500,00 zł i w grudniu 2010r. w kwocie 300,00 zł. (...) Sp. z o.o. nie odprowadził od powyższego świadczenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Dowód: akta organu rentowego, akt tut. Sądu o sygn. IX U 1656/12, a w tym wyciągów bankowych z odrębnego konta, na którym gromadzone są środki z ZFŚS (z lat 2008r. - 2010r.) oraz karotek wypłaconych wynagrodzeń z okresu: grudzień 2008r., grudzień 2009r. i grudzień 2010r., zeznania: wnioskodawcy W. K. (k. 12:35 rozprawy z dnia 25.02.2013r), wnioskodawczyni M. K. (25:24 rozprawy z dnia 4.02.2013r.), L. J. (3:13 rozprawy z dnia 25.02.2013r., oraz 3:26 rozprawy z dnia 4.02.2013r.,), świadka J. D. (2:10 rozprawy z dnia 18.04.2013r.).

W wyniku kontroli przeprowadzonej w okresie od 8.03.2012r. do dnia 21.03.2012r. Wydział Kontroli Płatników Składek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych we W. stwierdzono, że zainteresowany nieprawidłowo ustalił podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił do podstawy wymiaru na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne pracowników kwoty wypłaconych świadczeń rzeczowych.

Dowód: protokół kontroli ZUS przeprowadzonej u płatnika w dniu 21.03.2012r.

Sąd zważył co następuje:

W ocenie Sądu, odwołania wnioskodawców zasługują na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie dotyczy kwalifikacji prawnej świadczeń socjalnych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych otrzymywanych przez pracowników (...) Sp. z o.o. J. S. i W. K.. W konsekwencji rozstrzygnąć należało, przede wszystkim o tym, czy otrzymane przez J. S. świadczenie socjalne w grudniu 2008r., grudniu 2009r. i grudniu 2010r. oraz przez W. K. w grudniu 2010r. stanowią podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne.

Stosownie do art. 18 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych / Dz.U. z 2009r, Nr 205, poz.1585 ze zm./ podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi przychód – w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Z kolei w myśl art. 20 ust. 1 cytowanej ustawy podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Natomiast według art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

Wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 21 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106, z późn. zm.), w którym w § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia wymieniono przychody, które nie stanowią podstawy wymiaru składek. Punkt 19 § 2 ust. 1 przewiduje, że są nimi świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Natomiast art. 2 ustawy z dnia 04.03.1994r o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (Dz. U. z 1996r, Nr 70, poz. 335 ze zm.) definiuje pojęcie działalności socjalnej pracodawcy - usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Stąd też powodem udzielania świadczeń pieniężnych z okazji świąt Bożego Narodzenia powinny być zwiększone wydatki z nimi związane, a nie same święta. Przyznając świadczenia z funduszu, należy więc pamiętać, że nie jest on funduszem okolicznościowym czy też dodatkowym funduszem nagród. Fundusz socjalny stanowi bowiem formę wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej, finansowej czy życiowej.

Mając na uwadze powyżej powołane przepisy Sąd uznał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawę do uwzględnienia odwołań wnioskodawców. Świadczenie socjalne finansowane przez zainteresowanego (...) Sp. z o.o. z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie stanowią podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne albowiem mieszczą się w dyspozycji przepisu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106, z późn. zm.).

Sąd przyjął za słuszną ugruntowaną w orzecznictwie sądowym linię, że uprawnienia kontrolne organu rentowego winny się sprowadzać do ustalenia, czy istnieje w regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych podstawa do sfinansowania świadczenia socjalnego. Sąd uznał powyższą argumentację za słuszną mając na uwadze treść § 2 ust. 1 pkt 19 cytowanego rozporządzenia, który obejmuje swoim zakresem przedmiotowym finansowanie środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Odnosząc się do realiów niniejszej sprawy, to należało uznać, że świadczenie socjalne zostało przez pracodawcę (...) Sp. z o.o. uregulowane w regulaminie gospodarowania (...). Pkt IV ust. 2 Regulaminu Gospodarowania Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązujący od 01.01.1997r., przewiduje pomoc finansową dla osób uprawnionych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, materialnej, rodzinnej. W ocenie Sądu w/w uregulowanie stanowią podstawę do udzielania pomocy materialnej w postaci świadczeń socjalnych dla pracowników przez (...) Sp. z o.o. Sąd uznał również za udowodnioną drugą przesłankę konieczną do wyłączenia świadczenia socjalnego z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, a mianowicie pochodzenia środków finansowych wykorzystanych na cele społeczne z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Z zebranego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że środki wykorzystane na świadczenia socjalne zostały wypłacone z zasobów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. W tym miejscu Sąd zauważa, że organ rentowy nie kwestionował powyższej okoliczności. W ocenie więc Sądu w przedmiotowej sprawie należało przyjąć, że świadczenia finansowe zostały uregulowane w Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych i pochodzą z odpisów na ten Fundusz. Z akt sprawy nie wynika również, żeby zainteresowany wykonywał większe odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, aniżeli limity ustalone w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Sąd zważył w tym miejscu, że organ rentowy również w tym zakresie nie składał zarzutów.

Odnosząc się natomiast do zarzutów ZUS zawartych w odpowiedziach na odwołania, że przy wypłacie świadczeń finansowych nie były przyjęte kryteria dotyczące sytuacji materialnej, rodzinnej i życiowej zainteresowanego, to Sąd nie uznał ich za słuszne. Sąd zważył bowiem na treść art. 8 ust. 1 z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przewidującym, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Ust. 2 powyższego przepisu stanowi nadto, że zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1 oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności powinny być określone w regulaminie funduszu (art. 8 ust. 2 ustawy). Faktem jest, że podstawowy dla omawianej kwestii przepis art. 8 ust. 1 ustawy o funduszu może powodować trudności w jego stosowaniu ze względu na swą dużą ogólność, gdyż nie zawiera bliższych wskazówek dla pracodawców, w jaki sposób gromadzić informację o stanie majątkowym, czy dochodach poszczególnych pracowników i byłych pracowników – emerytów i rencistów oraz członków rodzin osoby uprawnionej – ubiegającej się o pomoc socjalną (Służba Pracownicza 2008r., nr 10, str. 34). Przyznawanie świadczeń z funduszu, a także ich wysokości jest więc uzależniona od spełnienia przez osobę ubiegającą się o to świadczenie określonych kryteriów socjalnych. Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie określa jednak sposobu, w jaki ma udokumentować ich spełnienie.

W ocenie Sądu zarzuty organu rentowego dotyczące nie uwzględnienia przez zainteresowanego przy wypłacie świadczeń socjalnych kryteriów socjalnych są całkowicie chybione. Podnieść należy, że niewielki skład osobowy Komisji działającej u pracodawcy dokładnie orientuje się w sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników. Komisja składa się z osób, wybranych również w drodze głosowania, które posiadają wieloletni staż pracy i duży autorytet, a tym samym doskonałą wiedzę o pracownikach płatnika. Pracownicy nadto posiadają możliwość zakwestionowania decyzji Komisji. Co prawda Komisja nie wymaga wykazania odpowiednimi dokumentami dochodów ubiegającego się o pomoc pracownika, jego małżonka oraz podania informacji, jaki jest przychód na poszczególnego członka rodziny, lecz w każdej indywidualnej sytuacji Komisja posiada dokładną wiedzę o jego sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej.

W sposób jednoznaczny świadczy to o fakcie, że Komisja miała na względzie sytuację materialną osoby zainteresowanej oraz posiadała kompetencję do odmowy przyznania świadczenia socjalnego, które było świadczeniem uznaniowym. W ocenie Sądu świadczenia socjalne wypłacane u (...) Sp. z o.o. można podzielić na świadczenia przyznawane z uwagi na zwiększone wydatki życiowe w okresach świątecznych oraz na świadczenia przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Wnioskodawcy otrzymali sporne świadczenia w okresach świątecznych, z którymi, jak powszechnie wiadomo, wiążą się wyższe wydatki gospodarstw domowych, dlatego też przyznanie tych świadczeń stanowiło istotną pomoc materialną. Mając na uwadze powyższe ustalenia, zdaniem Sądu, nie sposób przyjąć, że zainteresowany wypłacał świadczenia socjalne bez badania sytuacji życiowej i materialnej osoby uprawnionej. Komisja Socjalna badała wszechstronnie sytuację wnioskodawców poprzez przeprowadzenie wywiadu wśród pracowników oraz rozmowę z samym pracownikiem. Zdaniem Sądu ustalenie pomocy socjalnej bez udokumentowania dochodu współmałżonka, nie stanowi naruszenia art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Jak to już wspomniano powyżej, wymieniony przepis nie określa w sposób precyzyjny, w jaki sposób ma następować ustalenie dochodów pracownika. Pracodawca wnioskodawców zdecydował się na ustalanie dochodu osoby korzystającej ze świadczeń socjalnych wyłącznie poprzez nieformalny wywiad środowiskowy przeprowadzany przez pracowników o wieloletnim stażu. Dlatego też Sąd uznał, że zainteresowany prawidłowo zastosował obowiązujące przepisy.

Reasumując Sąd przyjął, że zainteresowany pracodawca wnioskodawców przy wypłacie świadczeń socjalnych kierował się kryterium życiowym, materialnym i rodzinnym. Sąd podkreśla, że zarówno postanowienia regulaminu oraz zasady przyznania świadczeń socjalnych nie były kwestionowane przez samych pracowników. Dlatego Sąd uznał zarzuty organu rentowego w zakresie naruszenia przez zainteresowanego § 2 ust. 1 pkt 19 Rozporządzenia Ministra

Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, za chybione albowiem przepis ten wyraźnie stanowi, iż podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. W konsekwencji Sąd nakazał organowi rentowemu, by przychodów z tytułu świadczenia socjalnego nie uwzględnił w podstawie wymiaru składek w okresach podanych w zaskarżonych decyzjach.

Tym samym w przedmiotowym stanie faktycznym Sąd doszukał się podstawy do uwzględnienia odwołań wnioskodawców, uznając zaskarżone decyzje za nieprawidłowe i podlegające zmianie. W tym stanie rzeczy, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, a to zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Sędzia

(SSO Jadwiga Mak)